

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Pred dopolnilnimi volitvami v trgovsko-obrtno zbornico.

Z včerajšnjim dnem je potekla reklamacijska doba za volitve v trgovsko-obrtno zbornico krjansko. Bistvenih izprememb v volilnih imenikih ni pričakovati, četudi so se vlagale reklamacije. Število volilcev ostane približno isto kot v prvotnem imeniku. Izmed 10.000 volilcev jih volijo 6500 v mali obrti, 1659 v mali trgovini. 1291 volilcev ima srednja obrt in 691 srednja trgovina.

Koncem tekočega meseca se vrše volitve. Voliti bo na novo po tri zbornične svetnike za srednjo in malo trgovino, enega za malo in štiri za srednjo obrt. Razen tega voli še veleobrt enega zborničnega svetnika.

Neprecenljive vrednosti so te volitve za naše trgovce in obrtnike. Trgovsko - obrtna zbornica je predvsem stanovska korporacija. Ni pa njena naloga že završena s tem, da krepki in dviga v naši deželi trgovino in obrt, da pospešuje prizadevanja in stremeljenja obrtnikov in trgovcev. Nič manjši ali pa še veliko večji pomen trgovsko-obrtna zbornica leži v tem, da oddaja ona mnenja, nasvete in direktive na najmerodajnejša mesta glede splošnega gospodarstva v deželi. Zlasti glede prometnih sredstev, železnic, pošte, telefonov itd. je trgovsko-obrtna zbornica ena najkompetentnejših korporacij v deželi. V zakonodaji je mnenje trgovsko-obrtnice veljavno in zakoniti, ki so z ozirom na trgovino ali obrt količkaj pomembni se najprej pretresajo v trgovsko-obrtnih zbornicah predno pridejo v parlamentu v razgovor in predno postanejo zakoni.

Umevno je, da ni vseeno, kdo sedi v trgovsko-obrtni zbornici kot zastopnik trgovcev in obrtnikov in čisto naravno je, če se trgovci in obrtniki zavzamejo za to, zmagajo pri volitvah njihovi najboljši zagovorniki.

Pomen trgovsko-obrtnih zbornic pa presega stanovske koristi trgovcev in obrtnikov ter je tako velik, da spadajo te korporacije med najvažnejše javne zadeve. Kaj posebno politično važnost jim daje pravica, da smejo voliti deželne poslance. Z ozirom na vse to, je prirodno grupiranje zborničnih svetnikov v trgovsko-obrtni zbornici po pripadnosti političnih strank. Po zadnjih dopolnilnih volitvah je imela narodno-napredna stranka izmed 24 svetnikov 13, klerikalci 7 in Nemci 4. V sled naključja — smrti dveh narodno-naprednih svetnikov — je narodno-napredna stranka izgubila dva mandata, ki sta ju pridobili klerikalci tako, da je sedanjí položaj v trgovsko-obrtni zbornici tak, da stoji na eni strani 11 narodno-naprednih svetnikov, na drugi pa 9 klerikalcev in 4 Nemci. Bližajoče se volitve imajo pokazati jeli si bo narodno-napredna stranka priborila absolutno večino, ali ne. Če tega ne stori, sta v nevarnosti njena dva deželnozbornska mandata trgovsko-obrtni zbornice.

Obrtniki in trgovci se imajo za dopolnilne volitve v trgovsko-obrtno zbornico odločiti ali za narodno-napredno, ali za klerikalno stranko.

S splošnega političnega stališča se noben obrtnik in noben trgovec ne more ogrevati za tisto stranko, ki je v deželi razglasila političen bojkot. Korupcija in nasilje, ki neprijetno diši iz deželne luže, se ne sme nikdar vgnezditi v trgovsko-obrtni zbornici! Tem manj je prepustiti večino klerikalni stranki, ker bi ž njo prišli v trgovsko-obrtni zbornici na krmilo reprezent-

tantje takih moralnih kakovosti, kot jih imata Kregar in Stefe.

S stališča obrtnikov in trgovcev se nam zdi nemogoče, da bi se oni odločili za pristaše tiste stranke, ki je pred leti hotela s konzumi na deželi uničiti in ubiti trgovski stan in ki še danes vsako priliko porabi, da oškoduje zlasti malega obrtnika in trgovca.

Le še malo časa nas loči od volitev. Nasprotniki že delujejo za volitev z vso energijo, s celim aparatom, z vsemi pripomočki. Mi tudi nismo spali in nas ni bližajočih se volitev prav nič strah!

Treba pa bo dela, dela in zopet dela. Brez dela pademo, z delom zmagamo!

Naši narodni gresi.

Mnogo jih imamo, več nego je za tako majhen narod dobro. Kdo naj vse našteje? Omenimo danes le tega ali onega.

Mislím, da se ne pregrešim nad našim narodom, če pravim: Ni izlaha ljudstva s tako slabo narodno zavednostjo kakor smo mi Slovenci. In to lahko postane sčasom za nas zelo usodno. Ker če majhen narod nima močne in vroče zavednosti in velike samozvesti, je na nevarni poti, da se med močnejšimi sosedi izgubi in potopi.

Narodnega ponosa nam skoro povsem manjka. Brž ga ima vsak narod v Evropi več nego mi.

Vzroki so različni. Danes omenjam enega: Naši časopisi ali vsaj del našega časopisa.

Ne maram preiskovati, ali pišejo ljudje, ki sede v uredništvih, katera mislim, namenoma tako, ali pa se ne zavedajo, kako zelo da s svojim pisanjem narodu škodujejo, kako vso narodno navdušenost uspravajo, ves ponos ubijajo.

Ne govorim sedaj o tem, kako neskončno nizko in cinično pišejo nekateri o september-skih dogodkih, kako grdo jih izrabljajo v strankarske namene in našim sovražnikom kar potiskajo v roke orožje zoper nas. Če se s tem ljudstvo ne demoralizira, in se ne ubija v njem vsa ljubezen in narodna navdušenost, pa se res z ničemer ne!

Omenjam danes klečeplazenje nekaterih listov pred Nemci, ki slučajno razumejo in govorijo pred besed slovenski! Tako jih občudujejo, kakor bi bilo to svetovno čudo in za naš narod povsem nezaznana čast, ki je nikoli odplačati in vrniti ne moremo! Kdo se ne spominja, kako so ležali pred kratkim v prahu pred vojaškim dostojanstvenikom, ki je postal po milosti višjih moči avstrijski minister, a govori slučajno nekoliko hrvaški. Ko pa je med Hrvati služil! Kje na svetu pa smatra kak narod za izredno dobroto in milost, če činovnik, ki med njim živi, razume njegov jezik. Le pri Jugoslovanih žive ljudje, ki delajo v tem izjemo, a malo častno! Da je njegova gospa rojena Ljubljančanka, je sicer lepo; a ditirambični slavošpevov še zaradi tega ne zasluži. Saj je Nemka! A ravno to je bilo odločilno! Če bi bila Slovenka, a morda ne povsem tistega političnega mišljenja kakor dotični gospodje uredniki, bi jo kvečjemu napadali in smešili, povzdigovali nikdar! Bog ne daj! Slovenko! Naprednega mišljenja! Bog ne zadeni!

Sicer tudi mi želimo gospodu ministru in njegovi gospe soprogi vse najboljše, a o tem smo prepričani, da za naš narod kaj posebnega ne bosta storila, ker niti ne moreta!

Kolikokrat beremo v naših listih: N. N., naš rojak, je postal to in to v ministrstvu, general, korni komandant tam in tam, kdo ve kaj vse. Bralcu se zdi, kakor bi pisec takih notic, ki je izgubil kako malopomembno šaržo, s takimi od devotnosti se cedečimi članki si isto spet rad priboril. Ker če malo povprašujemo, kakšni so ti rojaki, ki svoja imena pišejo vedno nemški, glede svoje narodne zavednosti, pa slišimo n. pr., da je edino, kar so še rudi iz svoje mladosti, blagovzvenč stavek: »Hudičeve babe!« Zenske še znajo slovenski kleti! Zakaj ravno to, sam sveti Bog vedi!

Ali: X Y, slavni naš rojak, je pel tam in tam in je dosegel velikanske uspehe. A ti »slavni rojaki« za svojo domovino več ne vedo! Kaj nas torej brigajo ti ljudje? Kaj naj kličemo »slava« ljudem, ki so svojo domovino povsem pozabili, se je morda celo sramujejo!

Če liste plačujemo, smemo zahtevati, da narodne zavesti ne zastrupljajo in da take neslane tirade, tako gg. urednikov samih nevredno klečeplazstvo opuste.

Nekoč je ustanovilo neke par nemških baronov avtomobilni klub. Kako se more naveden človek za avtomobile navdušiti, je priprosti pameti neumljivo. A ker so bili udje nemški baroni, so se naši listi kopali v blaženstvu! Dolge kolone so napolnili z navdušenim poročilom. H koncu pa so šli z emfazo obetali: »Bomo še poročali!«

»Bomo še poročali, bomo!« N. pr. Presvetli in preblagorodni baron N. N. je blagovolil povoziti x. ya. Nekateri ljudje se sicer zaradi tega jezijo. A mi izrekamo presvetlemu gospodu najvdanejšo zahvalo. Saj je povozil le slovenskega siromaka. Slovenskih siromakov pa je tako preveč!

O, bomo še, bomo še!

Človek vrže s studom list iz rok, ko mora brati take lakajske članke.

Druga lepa lastnost naših listov je, da hvalijo vse tuje, vse domače prezirajo, če ga naravnost ne napadajo in ne smešijo. Čitač občinstvo pa slepo govori za listom, ki ga ravno bere, bodisi te ali one barve.

Treba pogledati le naše kritike o gledališču, lepoumju, slikarstvu. Ob teh mora trezen človek res misliti: Ali smo Slovenci že vredni, da imamo še kakega umetnika, da pri nas vobče še kdo na umetniškem polju dela? Ti umetniki morajo biti res idealisti in optimisti posebne vrste, da ne vržejo takemu narodu vsega pod noge in mu ne obrnejo hrbtna! V kakih himnah hvalijo kritiki vsak tuj šund in kako pišejo o domačih umetnikih, ki se pravzaprav le žrtvujejo, ker umetnost ne živi in ne redi pri nas nikogar! Bral sem predlaskim v malem provincijalnem nemškem mestu (Beljak) v nemškem lokalnem listu kritiko o znani dunajski opereti »Walzertraum«. Kritik se je v reziških stavkih zavaroval proti temu, da ravnateljstvo nudi meščanom take puhlosti in sirovosti in jih še bolj posirovi in demoralizira, nego so že. In ta list je bil najhujše nemškonalionalne barve (Villacher Zeitung). A pri nas se taka plehkost prodaja za najvišjo umetnost. Občinstvo kar nori, kritiki mogočno ploskajo, v gledališču in v listih. Kako so pri nas v resnih katoliških listih hvalili D' Annunzijevo dramo »La nave«. A je vrhuncem perversnosti, krvo-skrunstva in vse sirovosti. Nedolgo tega sem bral neke dolgo in navdušeno kritiko o Achleinerjevem romanu »Der Waldkönig«. Nemci sami pa imenujejo njegova dela »Zimmermanns-arbeiten«. Kdaj pa najdete v teh listih kako priznanje slovenskih pisateljev in drugih umetni-

kov? O pač, ko pišejo reklamo za tiskarno, ki tiska same »umotvore«!

In solzne duše še zdičujejo: »Ničesar nimamo!« Kaj še, več, nego Slovenci, ki domače skušamo uničiti, vse tuje pa občudujemo kakor gorski kmetič mestne hiše, zaslužimo.

Napisal sem te vrste ne da bi s tem koga žalil — le z namenom, da bi vsaj polagoma tudi naše napake odpravili. Morda se zde komu neznan, a niso. Naša korist bo, če jih iztrebimo!

Ksaver Meško.

SPLOŠNI PREGLED.

Avstro-ogrška delegacija. Odseki avstrijske delegacije začno, kakor se poroča iz Dunaja, s svojim delom koncem tega meseca, ter bodo zborovali neglede na istočasna zasedanja večine deželnih zborov do marca, ko se zopet snide delegacijski plenum k rednemu zasedanju. Minister zunanjih zadev grof Aehrenthal namerava sklicati delegacijo za leto 1913 že v juniju tega leta, ki naj že sklene proračun za leto 1913, da se na ta način odpomore vednemu posvetovanju o kratkoročnih proračunskih provizorijih.

Odmevi Korošcevega govora v delegacijah. Vodilni italijanski listi kakor Stampa, Corriere de la Sera in drugi se bavijo s Korošcevim govorom v delegaciji in najodločno obsojajo tendenco njegovih besed, ki nimajo nikakega drugega namena, kakor nahujskati avstrijsko javno mnenje proti Italiji, a tudi tam znajo vzbuditi hudo kri. Odločno pa protestirajo ti listi proti Korošcevim fantazijam, po katerih Italija kopiči svoje čete ob avstrijski meji. Listi izjavljajo, da Italija ni povečala števila svojih čet na severu kraljestva, najmanj pa na Benečanskem, skrhila je celo obmejne posadke za polovico, ne morda vsled pomanjkanja moštva, pač pa iz edine tega razloga, da bi izvila iz rok orožje onim, ki smatrajo hujskanje proti Italiji kakor svojo življensko nalogo. V turinski »Stampi« proglašja generalajtenant Narazzi, komandant divizije Brescia, vse vesti o utrjevanju Italije ob severni meji kot popolnoma izmišljene, ker v obmejnih krajih stoji danes skoro polovico manj moštva nego ga je bilo v avgustu l. 1911. Italijanske obmejne trdnjave zamorejo in imajo samo branilni značaj. Korošec je črpal svojo modrost iz »Slovenca«, ki je vsak dan poln poročil o pripravah Italije, verjel mu je in nasedel tako, kakor nasede vsakdo, kdor veruje »Slovencu«.

Nadomestne volitve v istrski deželni zbor. V sled smrti istrskega poslanca Gioy. Benussi so razpisane nadomestne volitve za istrski deželni zbor iz skupine veleposelstva na dan 8. marca t. l. Volilni kraj je mesto Poreč.

Položaj na Hrvaškem. Zagrebški uradni list poroča o avdiencah bana Tomašiča pri cesarju in ogrskem ministrskem predsedniku, vendar pa ne pove ničesar gotovega o uspehih teh avdienc in skrivnostno namiguje, da bo v najkrajšem času obvestil javnost o konečnih sklepih vlade in krone. V opozicijskih krogih pa vedno bolj prevladuje mnenje, da je položaj bana na zgoraj nevdzdržljiv, da pa vlada ne bo več poskušala z novim banom, temveč izroči vso oblast kraljevemu komisarju, ki naj konečno razvzroja neznosne razmere na Hrvaškem. Splošno se sodi, da bo hrvaški sabor sklican v najkrajšem času, da bo pa kraljev reskript vseboval jako važno politično izjavo, ki bo velikega pomena za razbistritev položaja.

so oddržale po snegu.

Stal sem na stopnicah, ki vodijo na cesto in sem gledal za njim tako dolgo, dokler sem mu mogel slediti z očmi.

Ali gosti sneg, ki je padal na zemljo, ga je kmalu zakril mojim očem, in kmalu se je izgubil v daljini zvok kraguljčkov na saneh, — žid je bil izginil v gozdu, ki je bil čez in čez pokrit s snegom.

Pierre Ribodin je prekinil svoje pripovedovanje, okrepčal se je s čajom vina, potegnil z dlanjo preko čela in je dejal:

»Resnično, oznojilo se mi je čelo, prav gor-ko je blizu peči.«

Orožnik se je nasmejal in pripomnil:

»No, to današnje gorkoto je lahko prenašati, ali vi, tast, ste pač zakurili od znotraj; — nu, nadaljujte svojo pripoved, — kaj se je pozneje zgodilo s poljskim židom? Ali ste ga videli še kdaj?«

Ziva duša ga ni več videla, je odgovoril Pierre Ribodin z zamolklim glasom, medtem ko je srepo zrl v svojo čašo.

»Od tedaj, ko je odšel iz moje hiše, ga ni nihče več videl. Tudi ga takrat ni nihče pogrešal.«

»Celi trije meseci so minili, ne da bi bil kdo vprašal po njem.«

»Ali nekega dne sem sedel s svojo ženo pred vrtni na klopi pod starodavno lipo, — nastala je bila že pomlad, in svet je bil krasen v svoji zeleni opravi —, ko se nakrat pripelje voz. Na moje veliko začudenje stopi z njega policijski uradnik iz Strassburga, a spremljala ga je črna oblečena, z gostim pajčolanom zastrta gospa.

(Dalje.)

LISTEK.

Relikvija Napoleona III.

»Da, tak je ta Brand,« sem se zasmejal jaz, »z njim ni dobro zobati črešnji. Miloščine ne sprejema nikake, rajše trpi lakoto in miraz ter se potepa okrog brez strehe in postelje.«

»Nato je prišla moja žena in je prinesla večerjo, košček pečene mesa in solato z jajci. Meso je odklonil, zahvalivši se zanj, češ da mesa po svoji veri ne sme jesti. Solato z jajci pa je sprejel z zahvalo, takisto tudi kruh s surovim maslom, ki ga je še pridelala žena.

»Kmalu je vstal in rekel, da pojde spat.

»Prižgal sem svečo in me dejal, da ga spre-mim gori v sobo. Nato me je vprašal:

— »Krčmar, — ali imajo vrata moje sobe dobro ključavnico?«

»Da, dobro železno ključavnico,« sem mu odgovoril. »Kaj pa mislite? V moji hiši lahko spite tako mirno kakor v Abrahamovem naročju.«

— »Vem, v tej deželi so pošteni ljudje,« je odvrnil žid. »Toda jako mnogo denarja imam seboj, pa moram zato biti posebno oprezen. No, ne zamerite, nisem vas hotel žaliti; vem, da sem pri poštenih ljudeh.«

— »Ali ne pozabite,« je nadaljeval, stopajoč lahko proti vratom, ki so vodila v prvo nadstropje, »za božjo voljo ne pozabite zbuditi me jutri zjutraj ob petih, ker moram na vsak način naprej. Svojih poslov ne smem zanemariti, vsak dan, ki ga moram dalje časa prebiti v tuji deželi, me odteguje za dan dalje od žene in otrok, ki bi jih že tako rad videl.

»Posvetil sem mu in šla sva po stopnicah navzgor.

Bil je zadovoljen s sobo, ki sem ga vanjo pripeljal, hvalil je njeno čistoto. Potem je stopil k vratom in je pregledal ključavnico; tudi s to je bil zadovoljen.

Želel sem mu lahko noč, in ko sem šel doli po stopnicah, sem slišal, kako je zaklepal vrata in zaprl okno, ki je bilo obrnjeno na vrt.

»Veš, žena,« sem rekel pozneje, ko sem se odpravil v posteljo, »prav rad bi, da bi bil ta žid že iz naše hiše.

»Mnogo denarja ima pri sebi; naj bi se mu tukaj kaj zgodilo, — ljudje so zlobni, — pa bi rekli, da sva ga midva okradla.«

— »Kakšne neumnosti pa govoriš,« je odgovorila žena. »Ali naju ne poznajo povsod naokoli, da sva poštena človeka? Kdo bi si upal reči o naju kaj slabega?«

Nato sva se poljubila, kakor vsak večer preden sva legla v posteljo. Tvoja mati, Lujiza, je kmalu zaspala, jaz sem se pa še dolgo brez spanja premetaval po ležišču.

Prav ko sem hotel zaspati, sem se stresel od strahu, ker se mi je zdelo, kakor da slišim nad seboj klice. Potem zopet sem imel čut, kakor da slišim težke korake, ki se plazijo gori po stopnicah, kratko: bila je strašna noč, ki sem jo prežil takrat.

Ali niste še nikdar slišali, orožnik, da ljudje včasih slutijo nesrečo, ki jih pozneje zadene?

Glejte, v oni noči so mene obhajale take zle slutnje!

Mučile so me tako grozno, da skoraj vso noč nisem zaprl očesa.

Tudi sem se bal, da bi moj gost zalezal doloženi čas; zato sem večkrat prižgal luč ter pogledal na uro.

Ob pol petih sem vstal in sem šel v kuhinjo, da zakurim; hotel sem namreč skuhati kavo. Nato sem hitel v hlev, dal konju zobat

Kriza v hrvaški stranki prava. Ni še dolgo tega, kar se je posrečilo zediniti obe krili hrvaške stranke prava, Frankovo kršćansko-socialno in Starčevićansko stranko v enotno politično stranko. Pa že so se v stranki pojavila nasprotstva, ki znajo biti dalekosežnih posledic in povzročiti zopet deljenje. Vzrok temu so zadnje volitve, kjer je stranka prava očitajno kandidirala dr. Petričiča v Otočcu. Bivši zastopnik tega okraja, eden najizrazitejših predstavnikov bivše Frankove stranke dr. Ogrizovič, pa je kandidiral na svojo roko, v volilnem boju ga je pa izdatno podpirala tudi vlada. Na to se je vnel dolg časopisni boj med predsednikom stranke, dr. M. Starčevićem in Ogrizovičem, kateri je stranki očital korupcijo, vsled tega je Starčević uležil tožbo proti Ogrizoviču. V svojem glasilu »Hrvatska« pa pravi stranka prava, da je izključila dr. Ogrizoviča iz stranke, ker so se čule o njegovem političnem delovanju take stvari, da bi moral bežati iz Hrvatske, ako bi javnost zvedela za njegovo početje. Vsled te izjave toži sedaj tudi Ogrizovič predsednika stranke in glasilu iste. V stranki sami pa se je radi tega spora konflikt med obema kriloma znova poostiril. Veliko pristašev umrlega Franka je že zopet izstopilo iz stranke, ter nameravajo oživetiti zopet nekdanjo kršćansko-socialno stranko ter izdajati nekdanje Frankovo glasilu »Hrvatsko pravo«, ki je prenehalo izhajati po zedinjenju obeh kril. Hrvatski pravaši se bodo torej mogli kmalu prepričati, da je s klerikalci vsako skupno delo nemogoče in jim tedaj ne bo pomagalo prav nič izdatno kotetiranje slovenskih klerikalcev, ki so mislili dobiti v pravaški stranki nositelje svoje politike na Hrvaškem.

DNEVNI PREGLED.

Suklje se preseli na Dunaj. Četudi se je danes pl. Suklje preselil na Dolenjsko v svojo graščino na Kamnu, vendar se zatrijuje, da je to bivališče zanj le provizorno. Menda se namerava stalno preseliti na Dunaj, kjer hoče porabiti priliko, da si poišče stalnih stikov s krogi, ki bi bili sprejemljivi za njegove informacije glede Krankske. Zlasti bi utegnili biti njegovo dunajsko bivanje z ozirom na njegove zveze zelo pomembno za njegov bivši volilni okraj, kjer se začena sedaj graditi železnica.

Začetek zgradbe belokranjske železnice. Vendar enkrat! Čez 40 dolgih let končno zapojo krampi in lopate, in naša železnica se začne delati. Ljubljanski uradni časopis ima namreč že objavljen razpis za oddajo del za progo Novo Mesto-Metlika, in sicer se bodo oddajala sedaj sledeča dela: naprava podstavbja, posipa in polozitve nadstavbja, dobava in prestativne želez, znakov ter dobava mejnikov, Cencanje s to železnico je bilo že skoro smešno, leto za letom, skoro pol stoletja je Belokranjc »upal in se bal, slovo je lukmatiji dal«. Ljudje so nazadnje že obupali, nazadnje so delali samo še dovtype na celo železnico skupaj. Za Belo Krajino se začena s tem nova doba. In sicer prvič za časa zgradbe. Naša iskrena želja je, da bi se naši Belokranjec tudi sam kaj mogel okoristiti s stavbo. Mnogo denarja bo prišlo v deželo. Toda tudi mnogo tujcev! Glejmo, da nam ti ne odnesejo najboljših zaslužkov. Kjer sami nismo kos, se združimo. Glejmo, da ti tujci ne ogledajo naših krajev, ne izbero ugodnih točk in prilik ter po zgradbi ne ostanejo v deželi in ne postanejo njeni gospodarji. — Druga doba bo čas, ko železnica steče. Pripravimo se dobro nato, da bomo za železnico gospodarsko zreli. Sicer nam ne bo za drugega, kot da se lažje odpelje-mo iz dežele v Ameriko še ti, kar nas je ostalo tu. Železnica mora pripomoči, da naši Amerikanci dobe doma zaslužek, da jih nova železnica pripelje nazaj v ljubo domovino. Že pred dvema leti se je v Črnomlju nekaj pripravljalo, da se gospodarski organiziramo s stavbo železnice. Posvečali bomo temu vprašanju odlej čim večjo pozornost. Pozivljemo naše čitatelje v Beli Krajini, naj nam pridno dopisujejo. V gospodarskem oziru ima pa sedaj besedo Naselbinska in stavbinska zadruga v Črnomlju.

Potovanje po Južni Ameriki.

(Po Mitteilungen des österreichischen Export-Vereines.)

Na občnem zboru avstrijske eksportne družbe je predaval cesarski svetnik Karl Duschnitz o svojem potovanju v Južno Ameriko ob priliki avstrijske razstave v Argentini. V začetku svojega predavanja omenja vse težkoče, ki jih je imelo avstrijsko eksportno društvo s prevzemom in predpripravi razstave. Potovanja se je udeležilo več odličnih avstrijskih trgovcev in tovarnarjev pod vodstvom Arturja Kruppa. Ker je pa imelo potovanje reprezentativen značaj, je spremljala udeležence potovanja tudi vojaška godba, broječa 58 mož. Potovanje, ki se je začelo 6. oktobra 1910, je bilo že takoj v začetku za vse one udeležence, ki ravno niso trpeli vsled morske bolezni, nad vse prijetno. Vsi udeleženci so tvorili zaključeno družbo, ki se je razveseljevala najlepše harmonije. Petega dne smo pristali v Almeriji, 7. smo pluli mimo Gibraltarja in 14. oktobra smo pristali v Santa Cruz na otoku Teneriffu. Tu nam je pripravil avstrijski podkonzul iz Galati sijajen sprejem. Godba je dosegla tu na enem dobolednem koncertu svoje prve uspehe. Mal izlet v notranjost otoka nam je pokazal vso bujnost tropične vegetacije. Po parurni vožnji smo prišli v Las Palmas, kjer smo ostali en dan nato se je pa začela vožnja čez atlantski ocean. Kljub enajst dnevnim vožnji do Río so minili dnevi naenkrat. Morje s svojimi vedno menjajočimi se prikaznimi, prijetna družba potovalcev, vse to je onemogočevalo dolgočasje. 26. oktobra smo prišli v Río, katerega smo si ogledali naslednji dan. Brazilijanska vlada

Občni zbor »Braniborja« se je vršil sinoči ob 8. uri v Nar. domu ob primerni udeležbi. Po otvoritvi zboru po predsedniku g. not. Hudoverniku je bilo podano predsedniško, tajniško in blagajniško poročilo v točkah, ki pri obrambnem društvu spadajo pred forum javnosti. Društvo je delovalo v smislu svojih pravil in delokroga, začrtanega mu od ustanovnikov. Blagajniku g. prof. Jugu se je dalo absolutorij s pohvalo. Vsled odstopa 4 članov odbora so se vršile dopolnilne volitve, in sicer so bili izvoljeni z vzklikom gg. Eng. Francheti, obšč. svetovalec ljubljanski, prof. Ant. Jug, dr. Fr. Lipold, in inž. C. Jekovec, vsi v Ljubljani. V nadzorstvo so bili izvoljeni dosedanjí člani, tudi z vzklikom. Z ozirom na važnost »Braniborja« za naše obrambno delovanje bomo društvu v bodoče posvečali čim večjo pozornost. Že danes pa opozarjamo slovensko občinstvo na to prepotrebno društvo. Pristopajte kot ustanovniki in člani, snujete podružnice. Ustanovnina znaša 100 kron, lahko se plačuje v obrokih; naj bi se priglasele za ustanovnike zlasti narodne občine, denarni zavodi. Članarina znaša 2 kroni na leto, kjer se želi ustanoviti podružnico, naj se obrnejo dotični činitelji po potrebne podatke na odbor. Podružnice so doslej v Ljubljani, Celju, Postojni itd. in pripravila se v Trstu in Gorici. Kje so pa naše »metropole«? Kranj, Radovljica, Novo mesto, Idrija itd. itd. **130letni jubilej Bambergovih knjigarne in tiskarne.** Ta ljubljanska tiskarna praznuje te dni 130letni jubilej svojega obstanka. Podjetje je sicer nemško, moramo ga pa omeniti, ker je izdalo tudi že celo vrsto slovenskih knjig. V založbi Bambergovih in v njegovi tiskarni so izšla dela nastopnih slovenskih pisateljev: Prešerna, Tavčarja, Gregorčiča, Franca Levstika, Aškerc, Cankarja, Zupanciča, Puglia, Koruna, Klepca, Maistra, Šorlija, Funtka, Stritarja, Meškota, Feigeljna. Vrhutega je izdal in natisnil Bamberg celo vrsto slovenskih prevodov iz drugih slovanskih jezikov.

Osebnostne vesti. Minister za notranje zadeve je imenval okrajna zdravnik dr. Bronislava Galascha v Krškem in dr. Antona Pregla v Ljubljani okrajnim nadzdravnikom.

Iz politične službe. C. kr. namestnik za Trst in Primorje je imenoval namestništvenega koncipista v Gorici Evgena Zupanciča okrajnim komisarjem.

Jubilejni ples Narodne Čitalnice v Ljubljani se vrši dne 6. januarja zvečer. Osebnih vabil se ne razpošilja in ne predpisuje se nobene plesne toaete. Ker se morajo faktični izdatki pokriti z vstopnino, se je določila za osebo na 3 K, družinske vstopnice za 4 osebe na 10 kron, za 3 osebe na 8 K, za dijaške vstopnice 2 K (v predprodaji pri ge. A. Češarkovi) pa 1 K 50 v).

Jubilejne slavnosti ob 50letnici Narodne Čitalnice v Ljubljani dne 5 in 6. januarja 1912 imajo nasledni spored: V petek, 5. januarja 1912: 1. Ob polu 8 zvečer slavnostna predstava deželne gledališča v Ljubljani. V soboto, 6. januarja 1912: 2. Ob 11. dopoldne slavnostno zborovanje v veliki dvorani Narodnega doma. 3. Ob 5. popoldne telovad. a prireditelvi ljubljanskega Sokola na čast udeležencev jubilejnih slavnosti v sokolski telovadnici Narodnega doma. 4. Ob 8. zvečer jubilejni ples v gornjih prostorih Narodnega doma.

Javna telovadna prireditev ljubljanskega Sokola dne 6. januarja ob 5. uri pop. v Sokolski telovadnici na čast gostom pri čitalniški slavnosti bo pokazala historičen razvoj in napredek Slov. Sokolstva. Izvajale se bodo najbolj izbrane vaje na orodju in privrkat proste vaje za III. vsookolski zlet, ki bo l. 1013 v Ljubljani. Tudi Sokolice nastopijo v onih vajah, kakor na slavnostni gledališki predstavi na čast 50letnici Narodne Čitalnice.

Plačilo gostoljubnosti. Nedavno je sklical državni poslanec g. dr. Verstovšek shod na Muti v poslopje, ki je last Družbe sv. C in M. Mariborska »Straža«, ki je glasilu njegovo in njegove stranke, pa ne neha brez vzroka napadati Družbo sv. C in M. Ali se tako plačuje gostoljubnost?

nam je dala na razpolago motorni čoln, ki je omogočil promet potovalcev med ladjo in zemljo.

Iz Río smo šli direktno v Buenos Aires, kamor smo dospeli 1. novembra okoli druge ure popoldan. Kljub najnatančnejšim pripravam se ni moglo vršiti vse po programu. Sele po preteku treh ur, smo dobili od vladnega zdravnika libero pratio, dovoljenje za izkrcanje. Izkrca nas je tender, ki je bil last g. Mihanoviča in nas pripeljal po 1 in polurni vožnji na molo pristanišča Buenos Aires.

Avstrijsko razstavo se more kljub temu, da je po obsežnosti dokaj manjša od onih drugih držav, zaznamovati kot zelo posrečeno. Pročelje in notranja dekoracija avstrijskega oddelka je naredila najboljši vtis. Ideja, izvršiti vsa dela pri razstavi s samo avstrijskimi močmi, se je krasno obnesla. Zato je bil samo avstrijski oddelk pravočasno dovršen, med tem ko so bili vsi razstavní oddelki, ki so jih izvrševali argentinski delavci vsled stavk in drugih nedostatkov v nepravem času zgotovljeni.

Najzanimivejša osebnost v Buenos Airesu je naš generalni konzul Mihanovič, ki je prišel pred mnogimi leti kot mornar iz Dalmacije v to mesto. Najprvo se je preživljal kot veslar, polagoma pa si priboril tako odlično mesto, kot ga ne zavzema skoro nihče drugi in to kljub pomanjkljivi šolski naobrazbi. Danes ni v vsem mestu nobenega pomembnejšega podjetja, kjer ne bi zavzemal Mihanovič odločilnega mesta.

Njegova last je danes čez 300 parnikov, ki prekašajo po eleganci in komfortu vse druge paroplovne družbe in ves promet na mogočnem veletoku La Plata oskrbujejo te njegove ladje.

4. novembra je družbo sprejel predsednik argentinske republike, nato smo si pa ogledali

Remšnik z okolico je dandanašnji še popolnoma slovenski kraj, a šolskim otrokom je tamkaj strogo prepovedano govoriti v šoli in izven šole slovensko. To nečuvno prepoved je dal remšniški učitelj Kugler, ki ga je brezozirno umiril pred nekaterimi leti okrajni šolski svet marenberški Remšničanom v šolo, da si K. ni izprašan iz slovenščine, ki bi se morala gojiti v imenovani šoli. Učitelji bi morali nadaljevati in spopolnjevati delo staršev, a nekateri izmed njih se nahajajo v tujih službah in ubijajo deci jezik, ki so jo učili starši v njem. Tako barbarstvo je mogoče samo na Slovenskem.

Kočevarji naj nam bodo zgled! V Verdrengu, kjer živim glasom zadnjega ljudskega šetja le 96 Nemcev, so imeli že dobro uspevačo podružnico Súdmarke, a sedaj so si ustanovili še podružnico Schulvereina, h kateri je takoj pristopilo 30 članov, torej je vsak tretji prebivalec član dveh bojnih društev.

Prošnja »Dramatičnega društva« na lastnike lož v slovenskem dežel. gledališču. V proslavo 50letnega jubileja Narodne Čitalnice v Ljubljani se vrši v petek, dne 5. t. m. slavnostna predstava v slovenskem dežel. gledališču. Ker se vrši le ena sama predstava in ker se je že prijavilo mnogo društev in društvenih deputacij, katerim morata Narodna Čitalnica in Dramatično društvo dati na razpolago primerne ložne in parterne prostore, mora biti slavnostna predstava za lože in za sedeže izven abonementa. Čč. gg. posestniki lož in abonentje sedežev naj blagovolijo rodoljubno upoštevati težke razmere slovenskega gledališča in blagohotno vzeti na znanje odredbo, ki je že objavljena. Ob petkih se nikdar ne igra in bodo imeli čč. gg. abonentje v sezoni 1911/12 itak izdatno več predstav kakor v prejšnjih sezonah, ker se je začelo igrati v tej sezoni pol meseca prej kot navadno.

Slavna dunajska operna pevka Drill-Orridge je izginila iz Dunaja. Njen ravnatelj Rainer Simons jo sedaj toži na spolnjevanje kontrakta in 6750 K odškodnine. V njenem stanovanju niso našli nič, iz česa se bi dalo sklepati, kam da se je podala.

Diletantje na Škofljici prirede v korist družbe sv. C in M. v nedeljo dne 7. t. m. igro »Brat Martin«. Izletniki se vljudno vabijo k k udeležbi.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Trebnje in okolico naznanja občni zbor, ki ga ma dne 6. prosinca ob 4 uri popoldne v prostorih gostilne »pri lipi«.

Zrebnja. Kreditne srečke iz leta 1850: Serija 812 št. 1. — glavni dobiček v znesku K 300 000, serija 4466 št. 97, drugi dobiček v znesku 60 000 K, serija 3921 št. 33 tretji dobiček v znesku K 30 000. Srečke rdečega križa: glavni dobiček v znesku K 60 000 pade na serijo 4013 št. 36. — Srečke za regulacijo Donave iz leta 1870, glavni dobiček v znesku K 120 000 odpade na štev. 109 252, drugi v znesku K 48 000 na št. 124 234, tretji v znesku 20 000 K na štev. 115 768. — Srečke mesta Krakova iz leta 1872, glavni dobiček v znesku 50 000 kron odpade na srečko št. 17 708, srečka št. 40 891 zadene dobiček v znesku 6 000 K.

Tujski promet v Ljubljani. Meseca decembra je prišlo v Ljubljano 4569 tujcev — 611 več kakor v istem mesecu lani in 1040 manj kakor prejšnji mesec. Nastanilo pa se je v hotelu Union 1049, Slon 995, Lloyd 395, Cesar avstrijski 275, Ilirija 143, Južni kolodvor 127, Malič 116, Štrukelj 109, Tratnik 80 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 1280 tujcev. Bilo pa je s Kranjskega 1035, z Dunaja 794, iz slovenskih dežel 952, iz dežel češke krone 145, iz drugih avstrijskih dežel 960, iz Ogrske 121, iz Hrvaške in Slavonije 237, iz Bosne in Hercegovine 68, iz Nemčije 69, iz Italije 39, iz Rusije 8, iz Anglije 4, iz Francije 10, iz balkanskih dežel 63, iz Rumunije 4, iz drugih evropskih dežel 26, iz Severne Amerike 5 in iz Azije, Afrike in Avstralije 7 tujcev.

Kdo je lastnik? Dne 18. preteklega meseca je žandarmerija v Jelšanah na Notranjskem aretirala nekega Frnčiška Mačka iz Češnika, ker je imel s seboj kolo, o katerem ni mogel izpovedati, kje ga je dobil. Pri preiskavi je izpovedal, da je ukradel kolo izpred neke gostilne

palače »Preuse« (največji tamošnji dnevnik), velikansko poslopje, v katerem se nahaja poleg redakcije in tiskarne še muzej, vsakemu pristopen, zdravniški ambulatorij, pisarna za brezplačno pravno pomoč, telovadna in borilna dvorana za uradnike, knjižnica, biljardna soba, koncertna dvorana in naravnost knježje opremljeni oddelki za tujce, v katerih prenočuje »Preusa« svoje goste.

Naslednji dan smo si ogledovali uzorno farmo, Estancia Pereira. Naprave v taki farmi presenetijo in vidi se, kako zelo skrbí argentinska vlada za povzdigo živinoreje.

Čeprav smo bili utrujeni od izleta in od vsega, kar smo videli, smo vendar na večer morali prisostvovati koncertu naše godbe, ki se je vršil v gledališču Colon. Bil je ta koncert višek vseh muzikalnih prireditelvi in sicer ne samo vsled izbranega programa in izborne godbe, temveč tudi vsled sijajne družbe najizbranejšega občinstva. Vsi, ki se prištevajo k haute volée Buenos Airesa, so se tu zbrali in imeli smo priliko videti vso eleganco argentinskega damskega sveta. Pravzaprav se vidi samo ob takih prilikah argentinsko damo. Le redkokrat se jih more videti na ulici, edinole v njihovih hitrih avtomobilih in elegantnih vozovih. Skoraj vse imajo krasne postave, bogate in okusne obleke, katere dobivajo redno iz Pariza in so vendar, kakor se splošno čuje, dobre žene in matere, ki smatrajo za svojo glavno nalogo imeti zdrave otroke in jim dati dobro vzgojo.

Nenavadno je za tujca, da celo bogate rodovine ne sprejemajo gostov v svojem domu, temveč jih pogoste v finih lokalih. Tako je tudi nas povabil g. Pedro Mihanovič na dejeuner v Jockeyclub. Ta Jockeyclub je nad vse zanimiv. Ima okoli 3000 članov, ki plačuje poleg vstopnine 6000 K, še letnino v znesku 2000 K in vendar še niso s tem končani dohodki kluba.

v Sežani, kar pa ni res. Na kolesu je ime tovarne izbrisano, a je isto skoro gotovo tvrde Puch-Styria, prepletkano je črno, ima navzgor zavito balanso, pneumatiko »Gloria-Excelsior«, ter je v jako dobrem stanju. Kdor kolo pogreša, naj se zgleda na mestni policiji ljubljanski.

Zaradi prepovedanega povratka je policija aretirala Ivana Jeršeta iz Brnika, Marijo Jekovčovo iz Adrgasa, Antona Franklja iz Mavčič in Františka Babška iz Studenca.

Dva natakarija, ki sta že 4 mesece brez dela, je večeraj policija aretirala.

Vajenceve postelje je hotel na Tržaški cesti zažgati kovaški pomočnik Leopold Strimpfel, ko je v pozni noči precej nadelan prišel domov. Vajenci so se pravočasno njegovo nevarno početje preprečili in poklicali stražnika, ki je vinskoga brata odpeljal na stražnico.

Izgubljen. Trgovski vajenec Anton Japelj je izgubil dva bankovca po deset kron. — Perica Cecilia Perišič je izgubila denarnico s 7 K vsebine. — Zasebnica Ottilija Kambečeva je izgubila denarnico z manjšo svoto denarja.

V Ameriko se je odpeljalo iz južnega kolodvora 29 Macedoncev, 28 Slovencev in 15 Hrvatov, vrnilo se je pa 45 Macedoncev.

Umrli so v Ljubljani: Dne 30. decembra: Marija Velkavrlj, zasebnica, 81 let, Komenskega ulica 5. — Marijana Brüfack, žena Krkostavca, 25 let, Rimska cesta 12. — Josip Marn, delavec, 39 let, Hradskega vas 17. — Marija Michler, kuharica, 46 let, Breg 2. — Dne 31. dec. Ivan Frfila, hlapec, 38 let, Radeckega cesta 11. — Teodor Loboda, sprevednikov sin, 2 meseca, Strelška ulica 15. Dne 1. januarja: Josip Zoran, železolar v pok., 57 let, Sv. Martina cesta 24. — Jany Wiesthaler, soproga c. kr. vladnega svetnika, Stara pravda št. 5. Dne 2. januarja: Marija Florjančič, bivša kuharica, 76 let, Sv. Florijana ulica 16. Dne 3. januarja: Marija Košak, delavka, 18 let, Opekarska c. 10. **V deželni bolnici:** Dne 30. decembra: Marija Jerko, zasebnica, 32 let. — Peter Kostrun, bivši laborant. — Peter Pošta, prosjak, 73 let. Dne 31. decembra: Janez Berčič, ubožec, 69 let.

I. ljubljanski zavod za straženje in zaklepanje je imel leta 1911 priliko v 5548 (proti 3032 leta 1910) slučajih po svojih stražnikih poslovati, v dokaz, da je to strokovno obratno podjetje vestno in potrebno. Opozarjamo na današnje letno poslovno poročilo zavoda.

Zahvala. Lastništvo »Ilustrovanega Tednika« v Ljubljani je blagovolilo podariti naši šoli tri krasne slike svoje zaloge in sicer: Prešerna, Jurčiča in Gregorčiča za kar se podpisano vodstvo tem potom iskreno zahvaljuje. — Vodstvo deške ljudske šole družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu v Trstu.

PROSVETA.

A. Aškerc: Poslednji Celjan. Epska pesnitev. 1912. 169 strani. Cena broš. K 3. Naš najodličnejši literat Aškerc nas je razveselil z novo, krasno knjigo! »Poslednji Celjan« je celjski grof Ureh II, Celjski grofi, brez dvoma slovenskega pokolenja, so bili v 15. stoletju najuglednejši in najbogatejši plemiči naše ožje domovine in vse Avstrije. Svoja posestva so imeli po vseh slovenskih deželah in po Hrvaškem. V sorodu so bili z najimennitnejšimi dinastijami. Najmogočnejši Celjan pa je bil Ureh II., stric in vzgojitelj kralja Vladislava Posmrtnega. S svojo duhovitostjo, diplomatično spretnostjo pa tudi brezobzirnostjo se je bil popel na višino kraljevega namestnika na Ogrskem ter bil povišan v knežji stan. Preznačilno za Urha II. je, da je iskal zvez posebnost na Balkanu. Za ženo si je bil vzel hčer srbskega vojvode Brankoviča ter je imel na svojem gradu v Celju tudi srbskega pravoslavnega duhovnika. V svoji družini ni bil srečen. Pomrlo mu je dvoje otrok. Brez potomstva, poslednji svojega rodu, je hotel celjsko ime proslaviti še bolj ter ga ovenčati z največjim sijajem politične moči. Tedaj pa ga je pahnila madjarska zavist v grob leta 1456. Tragični konec poslednjega Celjana, ki je nameraval združiti jugoslovanske dežele pod svojim žezlom, je upesnil avtor v epskih

že stopnjišče palače omami s svojo krasoto, toda oprema drugih sob je še bogatejša. Poleg sprejemnih, jedilnih, igralnih sob, knjižnice se vidijo dvorane za telovadbo, borenje, popolnoma urejeno kopališče, sploh vse, kar more članom kluba zvečati udobnost.

7. novembra se je vršilo polaganje temeljnega kamna vremske hišice, katero je poklonila avstro-ogrsko kolonija argentinski republiki ob priliki stoletnice njene neodvisnosti. Popoldne smo si ogledali narodno banko, angleško in špansko banko, borzo in novo kongresno poslopje, ki je veljalo čez 40 milijonov kron. Neverjetno majhno je število poslancev, namreč 70.

Naslednji dan smo si ogledali »La Negra«, podjetje, v katerem se voli ubijajo in potem njihovo meso spravi v zmrznjeno stanje. Najprvo gredo živali, ki jih vodi ukročen bik, v mlačno kopeli. Pri tej priliki ne trpe živali ničesar in ne dobe nobenih udarcev, ker je važno, da pridejo živali nerazburjene v klavnico. Živali prisilijo k hoji z električnimi palicami, ki povzročajo lahko ščegetanje. Tako pridejo skozi mlačno vodo na hodnik, ki je na obeh straneh z deskami obit, tako da morajo obstati na določenem mestu in dvigniti glavo. V tem trenutku ubije avtomatično kladivo živali. Telo pade na voziček, ki se nahaja v stranskem hodniku in ki se giblje na kolesih, z živali potegnejo kožo, drobovje odstranijo, telo razdele v štiri enake dele, in pri tem se nahaja truplo vedno na visokih vozičkih, tako, da je vsako onesnaženje mesa izključeno. Nato pride meso v ledenico, kjer visi daljšo dobo, dokler ne zmrzne tako, da postane trdo kot kamen. Nato se zavije meso v platno in v tako zmrznem stanju odpošlje.

(Dalje.)

verzija. Za folijo svojemu epozu si je izbral pisatelj znano pravljico — ki pa ima historično podlago — o uplemenitvi Teharjanov. Grof Ureh II., ki je bil Teharjane povzdignil v plemski stan, in ki je bil oseben prijatelj teharskega župana Pengarja v čigar nevesto je bil svoj čas zaljubljen, pokliče na boj zoper Turke pri Belemgradu. Pengar odide na vojsko, je poslednja priča umoru Urha II., je navzočen pri pogrebu poslednjega Celjana v Celju ter se zdrav povrne na Teharje domov. — Epos je celoten, zao-krožen in enoten. Na Teharjih se začne tkati epske niti, na Teharjih se končava povest. Dejanje teče od konca do kraja plastično in dramatično. Epos je proslava naše lepe domovine in poetična perspektiva iz fevdalnega srednjega veka v demokratično sedanost. Ta krasna epska pesnitev je pravkar izšla v založništvu tvrde Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Tako krasnega narodnega jezika, bogatega ljudskih rekel in izrazov, že dolgo nismo čitali. In ti verzi! Kot bron in zlato! Daljo oce-njo prihodnjič!

Slovenska Šolska Matica. Odbor S. Š. M. naznanja, da bodo knjige za leto 1911 kmalu dotiskane. Za leto 1911 izidejo 4 knjige in sicer: 1. Pedagoški letopis, XI. zvezek, 2. prof. Lav-tar, Ukoslovje računanja, III. snopič, 3. prof. Zu-pančič, Zrakoplovstvo, 4. dr. Lj. Pivko, Zgodo-vina Slovencev, III. snopič (19. stoletje). Av-gusta 1912 priredi S. Š. M. 14 dnevni učiteljski tečaj v Ljubljani s predavanji iz vseh pedago-ških strok. Natančen program objavimo tekem januarja 1912.

Slovensko gledališče v Mariboru. Na Kra-ljevo dne 6. januarja se bo vprizorila otroška spevoigra v dveh dejanjih »Betlehemska pastir-jica«. Ta vseskozi vabljiva igra je bila vprizor-jena na vseh čeških odrih z velikanskim uspe-hom. Pa koga bi tudi ne mikalo slišati nežne glasove nedolžne mladine? Dva meseca se že vadijo mariborski slovenski otroci — v milem petju, ki bode občinstvo na dan predstave na-ravnost razočaralo. Zna godba »Glasbenega društva« bode spremljala otroško petje, kar bo podalo celi igri še večji efekt. Pridite torej k tej predstavi, da se bode te prepričali o uspehih in zmoglostih naše mladine, a tudi svojo deco pri-peljite s seboj, da ji nudite živo podobo o do-godku rojstva Kristovega, kateri vtis ostane ovekovečen v srcih otročičev! Predprodajo vstopnic oskrbuje V. Weixel v Mariboru, Gor-nja Gosposka ulica. Začetek igre točno ob 4. uri popoldne.

Širite, kupujte in naro-čajte „Dan“! Prijavljajte nove naročnike!

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

POTRDI TE V LJUBLJANSKEGA ŽUPANA.

Dunaj, 3. januarja. Kakor se zatrjuje, je prišla v zadnjem ministrskem svetu na razgovor tudi potrditev ljubljanskega župana dr. Ivana Tav-čarja. Proti potrditvi ni bilo nikakega ugovora ter se je sklenilo predložiti potrditev najvišji sankciji. Odlok o potrditvi dospel tekem prihod-njih dni v Ljubljano.

OPERACIJA MADAME CURIE.

Pariz, 3. januarja. Letošnja nositeljica No-blove nagrade za kemijo madame Curie-Sko-dlowsova je bila danes operirana na slepiču Operacija je srečno prestala ter ne obstoji nika-ka nevarnost za življenje znamenite učenjakinje.

REVOLUCIJA NA KITAJSKEM.

London, 3. januarja. Večina provinc se je izrekla za kandidaturu voditelja kitajskih revo-lucionarcev dr. Sunijatzena kot za pravega predsednika kitajske republike. Juanšikajeva kandidatura izgubila čimdalje več terena, ker je igral ves čas ustaje jako dvomljivo ulogo. Tudi pristaši dinastije Mandžu nasprotujejo kandidaturi Juanšikaja, ki je baje izdal interese dinastije. To za se kritično situacijo je spoznal sam Juanšikaj ter hoče po najnovejših poroči-ljih nadaljevati boj z revolucionarji. Med revo-lucionarji vlada veliko navdušenje, ker se jim je pridružila tudi večina bojne mornarice.

LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE NA POR-TUGALSKEM.

Paris, 3. januarja. Iz Lisabone se poroča, da je vlada prepovedala lisabonskemu patrijar-hu in oporokemu kanoniku nadalnje prebivanje v njunih škofijah, ker sta podrejeni duhovščini prepovedala ustanovljati verske družbe in pre-jemati pokopnino na temelju zakona o ločitvi.

Lisabona, 3. januarja. Iz škofij iztirana pa-trijarh in škof se uklonita iztiranju v določenem roku, obenem pa podasta ugovor proti zakonu o ločitvi.

**RUSKA EKSPANZIJA NA DALJNEM VZHO-
DU.**

London, 3. jan. Ker je Mongolsko proglasi-lo svojo samostalnost in se spremenilo v bu-dističsko papeško državo, je Rusija poslala pe-kinskemu inozemskemu uradu noto, ki znači ta-korekoč ultimatum. Rusija se pripravlja na ena-ke korake na Mongolskem, kot v Perziji.

Pariz, 3. januarja. Rusija je razvila v Mon-goliji in Turkestanu podobno akcijo, kot v Per-ziji.

**SENZACIJONALEN IZUM NA POLJU
AVIJATIKE.**

New York 2. januarja. Znaa zrakoplovca, brata Wright sta izumila zrakolet, kjer ni tre-ba nič motorja. Poskusi so se izvršno obnesli.

Aparati bodo cenejši za 80 odstotkov, in lažji za 50 odstotkov, in postanejo splošno rabni, kot sedaj kolesa. Stroj plava le, če vleče primerno močan veter, in to nekaj metrov nad zemljo.

RAZNO.

„Fej, fej! stramujete se, ko umete nemško, pa zahtevate vozne listke slovensko!“ S takimi očitanki in z raznimi psovki mi je napadla ne-davno nemška uradnica na celovškem kolodvoru dve omikani Slovenki. Veselimo se, da se naš nežni spol poteza za pravice slovenske materin-ščine. Naj od leta do leta narašča število od-ločno narodnih Slovencev, potem nas ni strah vsega nemškega psovnanja.

Kakor pri nas na Slovenskem, tako de-luje pravosodni minister Hochenburger na Mo-ravskem. Najvišja sodna mesta so zasedli Nemci. Predsednik višjega deželnega sodišča je postal zagrižen Nemec vitez Bleyleben. Tudi druga ime-novanja kažejo, kakšne namere goji Hochenbur-ger. Proti takemu delovanju je prosvetoval veli-kanski manifestačni shod v Olomucu ob navzoč-nosti čeških državnih in deželnih poslancev. Skrajni čas je, da se postavi jez pomemčevanju sodišč na severu in na jugu.

Češka sokolska obec je dosegla leta 1911. število 100 000 članov. Konec leta 1910 je imela že nad 95 000 članov, med njimi 14 585 žen in deklet, združenih v malone 1000 sokolskih društvih. To je krasna narodna četa.

* **Izstop duhovna iz katoliške vere.** Kato-liški župnik Göhler iz Moldave na Češkem je postal luteranski pastor na Nemškem, ker so ga njegovi predpostavljenci preveč preganjali.

* **Sveti Biokraciji.** V mizarski delavnici v Pragi je izbruhnil ogenj. Izbruhnila je peč, vne-le so se treske po tleh in zgorela je oprava de-lavnice ter del zaloga. Pomočniki, obtoženi radi neprevidnega ravnanja s treskami okrog kur-jene peči, so bili oproščeni. Toda gasilska komi-sija je na licu mesta konstatirala, da so cevi za odvod dima zelo primitivne in samo primi-tivno z žico na zid pritirjene. Na temelju izreka te komisije je izdal magistrat kralji, glavnega mesta Prage sledeči nalog: »Z ozirom na poro-čilo o požaru, ki je izbruhnil dne 11. vel. srpana 1911. v h. št. 864—I., je bilo na licu mesta kon-statirano, da so v mizarski delavnici G. Walterja v pritišču zadnjega krila te hiše dimovodne že-lezne cevi le primitivno z žico na zid pritirjene. Z ozirom na to in na temelju § 119. stavb. reda, § 5. polic. reda ukazujemo gospodu gospodarju hiše št. 864—I., da mora dati dimovodne cevi primerno in varno pritrditi.« Ob enem je izročil mestni magistrat to zadevo c. kr. okraj. sodišču za prestopke v Pragi zaradi event. nadaljnjih korakov proti hišnemu gospodarju št. 864—I.!

Magistratni nalog in pozivnica, izdana proti gos-podarju hiše št. 864—I., so izročili hišnici v oni hiši, naj to oboje izroči hišnemu gospodarju. Toda domovnica je prinesla obe listini nazaj na sodniho čes, da jih ne more izročiti hišnemu gos-podarju »ker hišni gospodar v tej hiši ne sta-nuje in ker je lastnik hiše št. 864—I. — pražka občina. Zanimivo, kaj ne, kam dovede urade sv. Bonifacij!

* **Pogovor o veri.** V železniškem vozu so se sešli katoliški duhovnik, protestantski pastor, kmet in ateist. Ateist napelje pogovor na vero in vpraša katoliškega duhovnika: »Kakšne do-kaze imate za svojo vero?« Duhovnik začne razlagati zgodovino, sklepe cerkvenih zborov, ustno izročilo in podobno. Ateistu ni bilo težko na vse očividno uspešno odgovoriti. Nato se obrne k luterancu in ga vpraša, kakšne dokaze da ima on za vero, katero uči. Pastor začne pripovedovati o notranjih in zunanjih dokazih, se sklicevati na sveto pismo in reformatorje, toda ateist je imel hitro odgovor tudi na to. — Kmet je sedel v kotu in poslušal. »Kaj pa vi so-dite o tem,« se obrne ateist na kmeta, »ali bi vi mogli svojo vero dokazati?« — »Ni treba«, od-govori kmet, »jaz jo čutim.« — Seve, ta kmet ni bil slovenski klerikalec.

* **Katoličani v Tripolisu.** Vseh prebival-cev je v Tripolitani 1.260.000. Med temi je ka-toličanov celih 5000, ki imajo pa samo v mestu Tripolisu 16 frančiškanskih misijonarjev, 7 ma-rijanistov, 17 nun svetega Jožefa in druge agi-tatorje. Tudi po drugih mestih je dovolj iz Rima poslanih delavcev. Papeška banka ima tam svoja gospodarska podjetja in zavode. Z ozi-rom na to se ne bomo čudili gorečnosti, s ka-koršno so hoteli blagoslovljati laški škofje na vojsko odhajajoče vojske. Posebno, ker je afriškim mohamedancem naša vera tako všeč, da jo od misijonarjev še zastoni nečejo. S svin-cem in bajonet se mogoče dajo prepričati!

* **Svoboda vesti.** »Sem kralj nad ljudmi, ne pa nad človeško vestjo. To oblast prepuščam izključno bogu.« Tega seve ni izrekel kranjski deželni odbornik, duhovnik Lampe, temveč poljski kralj Štefan, ko ga je hotel nekdo pre-govoriti, naj bi preganjal človeka, ki je bil druge vere.

* **Ljubezen do bližnjega.** V Želetavi na Če-škem je umrl revež. Denarja za pogreb ni bilo, gospod župnik so torej vso skrb »čez dali« gro-bokopu. Kar pride od reveževih otrok okrog 50 kron po pošti, za pogreb. Gospod župnik jo takoj mahnejo k grobokopu, češ, da mrliča sla-vnostno pokrope in pokopljejo. Oj, gorje — pre-pozno! Grobar bi bil moral rankega izkopati, in vedoč, da po zakonu to ni dovoljeno, ni tega seve naredil. Gospod župnik sedaj ne vedo, kam s tem petdesetakom. Kdo da dober svet?

* **Kazen božja.** V glasilu praškega nad-škofa navaja nekdo, koliko bojnih ladij so izgu-bili Francozi od tedaj, kar so izvršili ločitev cerkve od države, odstranila meniške redove in nehala iz državne blagajne plačevati du-hovne. Te izgube ladij so baje kazen božja. Če bi torej Francoz ubogal papeža, bi ga bog ne kaznoval, imel bi več bojnih ladij in kanonov. Res klerikalno prepričanje.

* **Solnce vir življenja.** Solnčni žarki ne o-grevajo le zemljo, oni delajo nam ljudem tudi pomlajajočo moč — Solnčne hišne in zračne kopelji so znani zdravilni faktorji. Kraji, ki imajo mnogo solca, kakor klimatična letovišča v Švici in Italiji, so zato na široko znana kakor

slavna zdravilišča. Solnčni žarki oživljajo telo na novo in mu odtegujejo snovi, ki povzročajo bolezni. Čudoviti zgled za to dajejo prebivalci kantona Tesina v Švici. Sto vasi v tem kantonu ima po 300 solnčnih dni v letu, nekatere vasi celo 325. In posledica tega? Prebivalci mesteca Tesina postajajo z malimi izjemami zelo stari. Med 150000 prebivalcev jih je 6500 preko 70 let starih; 150 jih je celo preko 80 let starih. Soln-ce pa ne oživlja le tlesa, temveč tudi duh. Vsakdo izmed nas je že občutil v svoji duši svinčeno težo deževnega dne in veselo razpolo-ženje ima na nas solnčni pomladanski dan. Po-tem nas vleče ven v polje in gozd, ker solnčna svetloba nas sili na prosto, ona je naš zdrav-nik in oživalec našega življenja.

* **Žarki solnčnega venca.** Slavna Lickova zvezdarna ima celo zbirko fotografskih slik solnčnega venca, takozvane korone, t. j. tistega finega venca žarkov, ki obdaja solnčno kroglo in ki je prostemu očesu viden le ob popolnem solnčnem mrku. Profesor Miller je te dragoce-ne slike natančno preiskal, da dožene, kako si je razlagati postanek pravih žarkov, ki prodro skozi ta svetlobni venec. Doslej je bilo splošno domnevanje, da obstoje žarki iz drobcev, ki od-letavajo vsled solnčnega vrtenja okrog osi v neznanske daljave. Profesor Miller pa je tekom svojih študij prišel do raziranja, da ima le del žarkov iz solnčne korone tako obliko, katera dopušča omenjeno razlago. Pač pa je Miller te-ga mnenja, da nastaja izpremena oblike vsled tega, ker so drobci na skrajnem koncu žarkov mnogo finejši in svetlobnemu tlaku, izhajajoče-mu iz solca, mnogo bolj izpostavljeni.

* **Poraba alkohola na Francoskem.** Ravna-telj psihiatričnega zavoda v Bizerti je obeloda-nil naravnost neverjetne podatke o vedno večji porabi alkohola na Francoskem. Francoska sto-ji z ozirom na porabo alkohola na prvem mestu med vsemi evropskimi državami. Leta 1907. so porabili v Francoski 129 milijonov litrov alkoho-la, ali 331 litrov po osebi. Poraba absinta se je od 700 tisoč litrov leta 1874. povišala na 36 mi-ljionov litrov leta 1910. Po tej porabi alkohola troši Francoska sedaj vsako leto za alkohol lepo svoto 3 milijarde frankov.

* **Zavetišče za pijance.** Hrepenenje po opo-
jenju je splošna človeška lastnost. Ni na svetu naroda in človeške družbe, ki bi ne imela svoja opojila. Malo je ljudi na svetu, ki nimajo požel-jenja po opojnih sredstvih. Newyorški držav-lani bodo morali zdaj to poželjenje brzdati. V newyorški državi bo zdaj prav nevarno se opo-jiti ali opijaniti, posebno, če se bo to zgodilo po alkoholičnih pijačah. New York dobi namreč zavetišče za pijance. Sociolog ne bo imel ničesar proti zavetišču za pijance iz navade, na-sprotno bo priznal, da je pijanost iz navade bolezen, ki jo more ozdraviti le zdravnik. Na-dalje bo sociolog ali družbovalec tudi znal upo-števati neizmerno bedo in revščino, ki jo pov-zročuje pijančevanje v premnogi rodinah. Pripoznal bo, da ima alkoholizem slabe posled-ice za gospodarsko in moralno življenje. Ako pa zavetišče za pijance nima samo naloge o-zdraviti pijanca, nego g tudi kaznovati, potem je tako zavetišče kaznilnica, posebno, če ima vodstvo zavetišča pravico določiti čas, kako dolgo mora njemu izročni pijanec ostati pod nadzorstvom. V tem slučaju je kazni glavna stvar, ozdravljenje pa le postranska. Stvar bo-demo mogli dobro presoditi šele potem, kadar nam bodo natančno znane vse določbe zakona, šele potem bomo lahko videli, če presegajo koristi zakona, nevarnosti, ki tiče v njem za o-sebno svobodo posameznika. Brezdvomno je omejevanje osebne svobode, ako sme policija vsa-kega, ki ga dobi pijanega na cesti, aretovati in ga vtakniti v zavetišče za pijance. Malo ver-jetno je, da bi novi zakon zmanjšal število pijan-
cev, ker vzroki za opijanje so večših neoz-dravljivi, neodstranljivi. Slovenski rek e: Pi-janec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši zavešek 50 vinarjev. Pis-menim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta, to se plačuje po vsaki znanosti in v zameno. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Pohištvo za žene in neveste prodaja po jako ugodnih cenah Simon Praprotnik, Jenkova ulica št. 7., Ljubljana.

Iščem dobro gostilno v najem, ali na račun. Ponudbe: »Dobra gostilna«, »Prva anončna pisarna«.

Dobro vpeljana gostilna na zelo promet-nem kraju v Ljubljani, se odda v najem. Ponud-be, samo pisemne ter s polnim naslovom, pod »Prometna gostilna« na »Prvo anončno pisar-no«.

Poslovno poročilo I. ljubljanskega zavoda za straženje in zaklepanje.

Stražniki zavoda so leta 1911 imeli priliko v nastopnih slučajih službeno poslovati:

Odprto dobili ter zaprli ali posredovali, da

so se zaprla:	
hišnih vrat	1902
dvoriščnih in vrtnih vrat	1520
oken	249
rulet	369
trgovin	20
izložbenih oken	56
pisarn	86
skladišč	131
tovarn	28
delavnic	61
sob	71
kuhinj in shramb	114
kleti	148
hlevov	115
odnos	4870

V Ljubljani, dne 31. decembra 1911.

Kupujte „Dan“!

Izvod samo 6 vinarjev.

Francoska pisma

za samouk, kompletno vezana, po najnovejši pri-znani Haberlandovi metodi, ki veljajo nova 30 K, so za 12 K naprodaj.

Več v „Prvi anončni pisarni“, Frančiškans-ka ulica št. 8.

Prostovoljna razprodaja

kuhinske in gostilniške oprave bode dne 4. t. m. ob 3. uri popoldne pri „Zlati ribi“ Stritarjeva ulica št. 7.

Slavno občinstvo se vljudno vabi k nakupu.

Franc Rožič, gostilničar.

O. Bračko

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 12

priporoča prave fine francoske

parfume, bogato zalogo rokavic

In vse v to stroko spadajoče predmete v najil-nejši kakovosti. Vnajna naročila točno in solidno.

Upravišтво „Dneva“

sprejme več zanesljivih

raznašalcev lista
za Ljubljano.

Ponudbe na upravišтво „Dneva“, Franči-škanska ulica št. 8.

Upravišтво „Dneva“

sprejme takoj več spretnih

akviziterjev.

Plača, oziroma provizija po dogovoru. Ponudbe na „Prvo anončno pisarno“.

Celo noč
odprto
Kavarna Leon
Stari trg št. 30
Celo
noč odprto

FR. P. ZAJEC

optični zavod

Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana

Dalnogleda, toplo-mere, in zrakomere vseh vrst.
Očala, ščipalniki na-tančno po zdravni-škem receptu.
Cenike pošiljam na zahtevo zastonj in po-štne prosto.

Našlo in zgubiteljem ali oblastnjim izro-čilo: denarja, draguljev, koles, razne obleke, perilo, konjske oprave ter druga raznovrst-nega blaga.

Kmetska posojilnica

r. z. z. n. z.

obrestuje hranilne vloge po

Stanje hranilnih vlog: dvajset milijonov.

4 1/2 %

Ljubljanske okolice

v Ljubljani

brez vsakršnega odbitka.

Rezervni zaklad: nad pol milijona.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

Velika zaloga pohištva in tapetniškega blaga

FR. KAPUS

Marije Terezije cesta 11. (Kolizej.)

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozičke ter kuhinjsko pohištvo.

Sprejema se tudi oprema hotelov.

Zmerne cene.

Izdelki solidni.

Ivan Jax in sin

v Ljubljani, Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

voznih koles.

Šivalni stroji za rodbino in obrt

Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.

Pisalni stroji „ADLER“.

MINKA KOČJAN

Sv. Petra cesta šte. 28.

nasproti „Zlate kaplje“

založnica trebušnih pasov v tuk. dež. bolnici, se priporoča cenjenim damam v izdelovanje vsakovrstnih najmodernejših steznikov, oprsnikov, životkov, ravnodržalcev, trebušnih pasov, po navodilih gg. zdravnikov. P 659

Posebna soba za pomerjanje.

Popravila se radovoljno sprejemajo.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

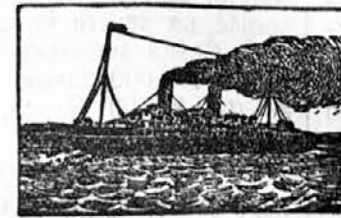
ki izhaja vsak petek ter stane četertletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Samo 6 dni z brzoparniki francoske družbe!

Najkrajša vožnja čez **Havre v New York.**

Veljavne vozne liste (šifkart) za vse razrede dobiš edino pri

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska c. 18.

Vozne listke iz Amerike v staro domovino po najnižji ceni. Izdaja vozne listke po vseh železnicah za priranje zabavnih in romarskih vlakov. Vsa pojasnila istotam brezplačno.

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga otročja redilna sredstva 1—3 krone, velja „Sladn“ ali dr. pl. Trnkoczy-ja „Sladni čaj“ 1 zavojček z 1/4 kg samo 50 vin. Na tisoče otrok ga zavziva z najboljšim uspehom.

Glavne zaloge: v Ljubljani lekarna Trnkoczy, zraven rotovža; na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: VIII, Josefstädterstraße 25; III, Radetzkyplatz 4; V., Schönbrunnerstraße 109; v Gradcu: Sackstraße 3.

Francosko žganje Velika steklenica z navodom o rabi 1 K 20 h, 60 h, tucat 6 K.

ki mu je pridejan menthol kot zdravilno, bolj utešujoče sredstvo. Posebno priporočljivo za drgnjenje udov po težki in naporni hoji. Ena steklenica 1 K 80 h.

Vino s kino in železom. Steklenica 1 K 20 h, 2 K, 3 K.

Zdravilni konjak, steklenica po 1, 2, 6 kron.

Lekarna Trnkoczy v Ljubljani.

Razpošiljanje po pošti. Prva največja eksport trdka. Preizkušeno lekarniško blago. Drogijske cene. Mastlin za živinorejce. Telefon 190.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani ima v zalogi in priporoča sledeče:

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjiga. Cena 1.20 K.

M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 1.50 K.

Šupar: 0 prvinah in spojinah, ilustrov. Cena 1.50 K.

Brunet: Telovadba. Cena 4 K.

Mešiček: Beleške iz fizike in kemije. Cena 40 vin.

Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.

Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišjakovega zbrani spisi I, II. in III. zvezek. Cena à 1.50 K. — Rape: Mladina. Cena 1.50 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 1.50 K.

Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 4 K. — Besedilo V. Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.

Žirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.

Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.

Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.

Razni napisi na lepenkah za šole.

Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.

Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.

Vse tiskovine za knjižnice.

Uradne tiskovine za županstva.

Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.